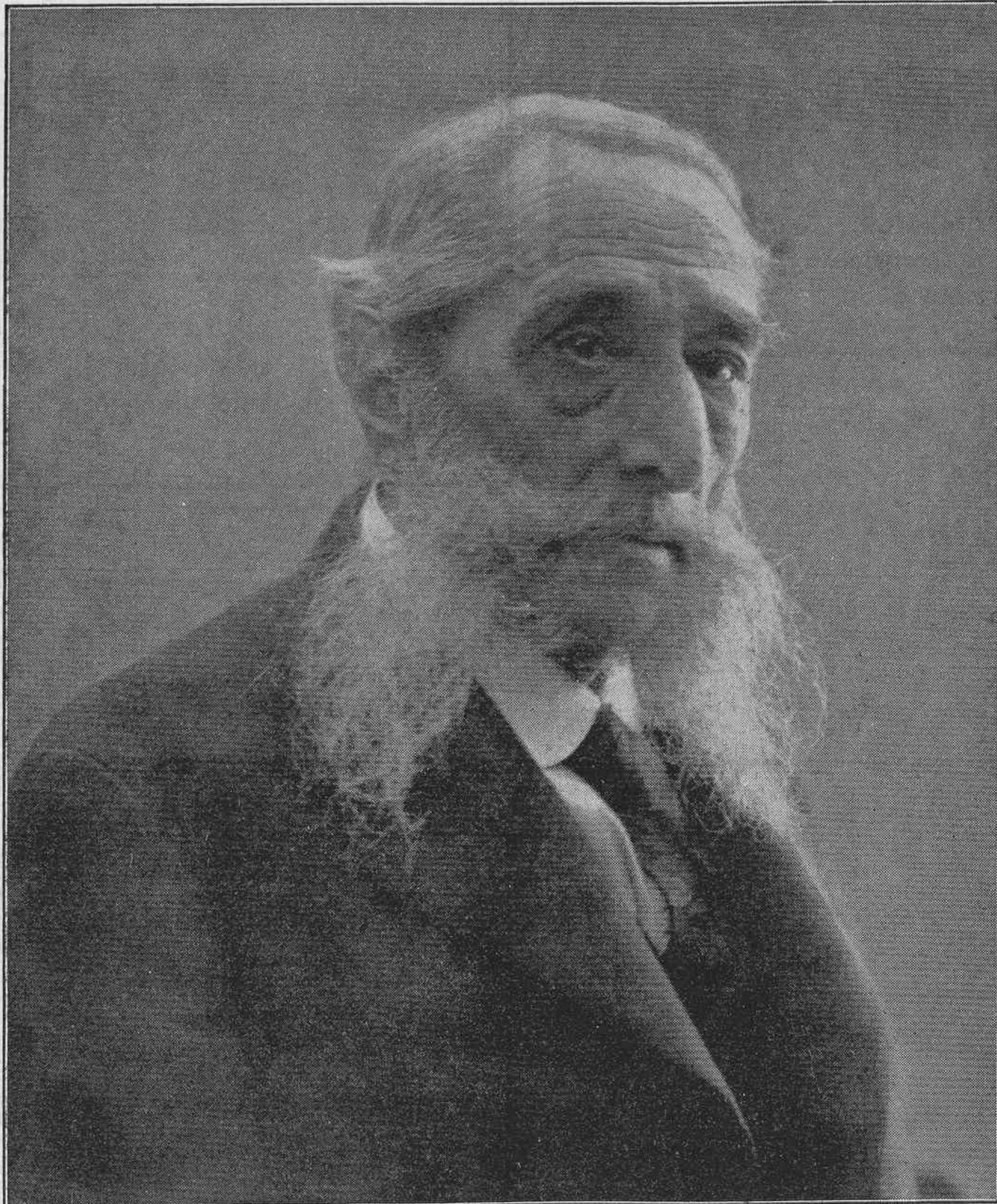

Barcelona, 27 de juny de 1930

L'Esquella de la Torratxa

ANY LIV - 2661 - 15 cts. - Atrassats, 30

En Maurici Vilumara, l'eminent escenògraf que morí a la nostra ciutat el 21 de l'actual

TEATRE COMIC

PALAU DE LA REVISTA
Companyia de Gènere Frívol del TEATRE MARTIN
de Madrid
Primer actor i director LLUIS BORI

Avui, divendres, nit. ESTRENA a Barcelona:

CHA - CA - CHA

Llibre de J. SILVA ARAMBURO, música del mestre FONT
DE AUTONA.

Més de 100 representacions per aquesta Companyia

Pròximament, estrena en aquest teatre:

EL PAIS DE LOS TONTOS

pels seus creadors, la Companyia del "Teatro Martín", que
va estrenar l'obra a Madrid.

Hotel Orient

El millor situat
El mes concorregut

Bany i Casino de St. Sebastià

El punt de reunió de
la gent chic

ANTONI LOPEZ

IMPRESSOR

Carrer de l'Om, 8

BARCELONA

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les BLE-
NORRAGIES (purgacions) GONORREES i tots els
altres FLUIXOS de les vies urinàries, per CRONIQÜES
que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: SEGALA, o a l'autor A. BORRELL
Comte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

La millor orquesta de jazz del mon

Jack Hilton

en discos

La voz de su amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

VIES URINÀRIE

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inútilment de les dites malalties
gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions),
amb totes les seves manifestacions, *uretritis*,
prostatitis, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc.,
de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretri-*
tis, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona,
per cròniques i rebels que siguin, es guareixen
aviat i radicalment amb els *Catxets del Doctor*
Soivre. Els malalts es guareixen ells sols, sen-
se injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes
ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sem pre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva
malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *ulceres var-*
coses (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*,
urticària, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions
de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radi-
calment amb les *Píndoles depuratives del Dr. Soivre*, que són la medi-
cació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la
renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut,
resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florncos, su-
puració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc.,
restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a
l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *poluèions*
nocturnes, *espermatòrrhea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua*
de la memòria, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremo-*
lors, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifes-
tacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que
siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Gragees potencials del*
Dr. Soivre. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell,
medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats,
a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar
íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa,
sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pes-
setes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franqueig a *Oficines Laboratori Sòkatar*, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentortollament, tractament i guariment de les dites malalties.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

En la mort de Maurici Vilumara

LS deu mesos de ficar-se al llit ha mort Maurici Vilumara. Ja no en quedava només que la pell i els ossos i aquelles patilles blanques, rosses i fumades que li donaven tant de caràcter. Ha mort amb un aire de bondat i de simpatia i després d'haver gaudit l'homenatge de Catalunya, ara fa un any. Una crònica apareguda a L'ESQUELLA DE LA TORRATXA i en aquest mateix lloc, fou recollida per l'esperit selecte d'Alexandre Cardunets, llavors president del "Cercle Artístic" de Barcelona, donant-li materialitat i forma. Als pocs dies quedava establert un programa de festes i de funcions, que honoraven el gran escenògraf i recaptaven cabals per a la realització del monument al mestre d'En Vilumara, el gloriós Soler i Rovirosa. Aquell homenatge, de cara a Catalunya i d'esquena a les autoritats dictatorials de Barcelona, fou fet sense l'ajut moral i material de l'Ajuntament, que demanà insistentment intervenció, però que li fou negada per tots els que formàvem part de la junta organitzadora.

Maurici Vilumara gaudí de l'admiració de tot Catalunya, sentí prop seu l'estimació i l'amor de tots els que el coneixíem i el respectàvem, i ha mort amb la satisfacció d'haver vist compensada una llarga vida de treball amb la devoció unànime d'un poble que sap agrair com cal els esforços dels seus homes representatius.

El gran senyor Maurici Vilumara ja no existeix. Amb ell desapareix un més dels artistes que han fet gloriós el segle XIX català. La seva tasca escenogràfica, feta a París, hauria creat escola; feta a Anglaterra, mereixeria que les seves despulles passessin a l'Abadia de Westminster. Ací, encara no té el seu nom el carrer de la Unió, com es va prometre en un acta municipal, i tampoc no es pogué complimentar el de posar una placa a la casa on va néixer, Maurici Vilumara, dins del mercat de la Boqueria.

Nosaltres creiem que els actuals regidors, en la primera sessió que tinguin, deuen fer complimentar l'acord municipal de donar al carrer de la Unió el nom de Maurici Vilumara i de procurar que es trobin cabals per a posar la placa a la casa on va néixer Maurici Vilumara, que malauradament no portarà la inscripció que tenia que haver escrit la ploma honesta d'Ignasi Iglésies.

Maurici Vilumara mor en una hora en què l'escenografia ha donat un tomb total. Ja semblen tronats certs prestigis del segle XIX; ja sembla que no tinguin cap valor

les teories que en la seva hora foren revolucionàries i filles d'una moda. Cada dia es va tendint a una estilització de l'escenografia i a l'abandó de les realitzacions arquitectòniques d'abans. Maurici Vilumara era, dins dels pintors de Catalunya, el més fidel a la veritat i el de més to artístic. No s'havia permès mai una facècia geomètrica, i considerava un pecat caure en aquesta tònica. Ha estat, al meu entendre, el darrer pintor romàntic de Catalunya. La llàstima és que Catalunya no ha tingut cura — sembla que ara comença a penedir-se'n i a rectificar — de conservar maquetes, dibuixos, històries, etc., que tinguin sempre ben viu el record dels que foren; el valor dels que han estat mestres de generacions i escoles. Un llibre de cartes de Maragall, recentment, ha obert els ulls a molta gent. La correspondència, els apunts de jove, els pensaments dits a les taules de cafè, els carnets i les notes, tenen un gran valor per a la reconstrucció de la història i per a l'afirmació del progrés i la vida d'una cultura. No ens queda res del que ha estat l'escenografia catalana del segle XIX. Res, absolutament no res. No tenim documents suficients per a poder fer una demostració del procés evolutiu de l'art escenogràfic de Catalunya. Comencen els nostres estudis amb Soler i Rovirosa, i encara, mercès a l'esforç de Salvador Alarma, Josep Rocarol i de Batlle i Amigó, es pogueren salvar les maquetes i els teatrins de Maurici Vilumara.

Ara ens fa falta una història de l'escenografia catalana gràfica. ¿Es que no es podrà salvar res de tots aquells decorats que es guarden en golfes i arxius i que pintaren els Planella, Pla, Ballester, Carreras, Moragues. etc...? ¿Es que no hem de procurar salvar tot el que es pugui de l'obra de Maurici Vilumara?

Cal fer un esforç considerable! Cal conseguir que l'obra mestra de Maurici Vilumara no es perdi i que la gent s'adoni que la pèrdua d'aquest home no és pas la del ramblista menys que tenim, sinó la d'una glòria d'un art. Maurici Vilumara ha mort. Amb ell mor una escola de decoració escenogràfica.

Adéu, amic caríssim! Adéu, gran treballador! Adéu, gran senyor!

FRANCESC MADRID

L'ENTERRAMENT D'EN VILUMARA

La presidència del dol

MISTRAL, GENERÓS I... HUMORISTA

Mistral, que tenia molt bon cor, rebia sempre una infinitat de sollicitacions de diners. I tots els sollicitants es declaraven admiradors o deixebles del gran poeta, encara que cap d'ells no havia estat mai capaç d'escriure un sol vers en provençal.

Però un dia, un jove escriptor marsellès, bohemí empedernit, sabé tocar el cor generós—però ja massa explotat—del gran poeta. Li va escriure, en efecte, una carta en provençal—en un provençal impecable— una carta tan commovedora, que Mistral, eternit, decidí enviar 500 francs al jove marsellès que, segons li deia, anava a suïcidarse.

El protegit, animat, se n'anà a Roma i, després de passar uns dies ben alegres, va quedar-se altre cop sense diners. Aleshores pensà novament en Mistral, i determinà d'anunciar-li un altre suïcidi.

Però Mistral va trobar que el minyó exagerava. I prenent-se la molèstia de respondre-li, li va dir que si malgrat els seus consells persistia en la idea de posar fi a la seva vida, mai no trobaria més bona ocasió ni un ambient més a propòsit.

Mistral li recomanava encara que, abans de realitzar els seus propòsits, anés a fer-se beneir pel Pare-Sant, a fi de partir d'aquest món amb totes les garanties necessàries per a entrar en un de millor.

LES PRECISIONS...

S'ha parlat molt del cas del senyor X. Ara, la veritat, tota la veritat, no la coneixen més que dues o tres persones i potser no es farà pública mai...

El senyor X. formava part d'una comissió, i un dia li van dir que quedava expulsat de la junta.

—Per què?—preguntà.

—Perquè no ens mereixeu confiança—li van respondre.— Ara, si voleu, precisarem més...

Cal dir que el senyor X. ha preferit no provocar les precisiones?

La vida en broma

No som amants de les curses de braus, però fa uns quants dies, va temptar-nos l'anunci que a una de les nostres places torejaria un xinès, no res menys que un xinès, ex-capità de l'exèrcit mexicà i tot, i... vàrem llegir-ne les ressenyes dels diaris.

Mare de Déu i quina manera de posar-lo, pobre home. Tot plegat, perquè va fer una exhibició dolenta i tenia por davant del brau. Es veu que pels tauròmacs un xinès no pot tenir por, i menys si té la desgràcia d'ésser "torero".

La tarda del delictes la gent va mofar-se d'ell, bramà, i cada cop que es disposava a fer quelcom, els xiulets es succeïen, i acabà per haver-li de retirar el brau al corral.

Nosaltres aconsellem al pacient xinès-torejador que plegui el ram per ací. Potser si es presenta com a ins-

structor mexicà i ensenya de portar a cap algun cop teatral com els de la república americana, obtindrà més èxit o li seran reconeguts els mèrits. O que es dediqui a vendre boquilles, ventalls i collarets; no estarà exposat a malmetre's el "traje de luces" i sofrir alguna esgarrapada i la gent se'l mirarà amb més bons ulls.

Dels xinesos n'esperem alguna cosa de bo, però creiem que no és amb la "muleta" als dits que ens poden donar lliçons de la seva paciència i tenacitat. Si aquell del dia de Corpus, veient-se fracassat, hagués agafat l'estoc i se l'hagués fet aguantar al cap del nas o hagués intentat "descabellar" el brau amb un escuradents, ben segur hauria tingut l'èxit més falaguer.

Altrament, hem de creure que s'havia proposat enganyar el públic... com a xinos.

CASCARELL

UN HOMENATGE QUE CALDRIA FER

Avui L'ESQUELLA DE LA TORRATXA està de dol. I, naturalment, estant-ho L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, també ho està el glossador. El motiu és greu i dolorós: Maurici Vilumara és mort.

Nosaltres, acostumats a fer broma cada setmana, aquesta no en sabem fer, no en podem fer. Maurici Vilumara era un gran amic nostre. Quan hom el cercava, sabia que, invariablement, el trobàveu a la nostra llibreria de la Rambla, assegut en aquell tamboret famós que han ocupat totes les celebritats que han passat per Barcelona.

I era, en conseqüència, un gran amic d'aquest periòdic que ell veïé néixer i que l'ha vist morir a ell. Més d'una vegada hi havia intervingut directament.

Maurici Vilumara fou un gran escenògraf. Però no un gran escenògraf a casa nostra, on tant hi ha de petit i raquític, sinó un gran escenògraf al món, un dels millors del món. Maurici Vilumara, treballant gairebé sempre sol, ha pintat més de cinc-centes decoracions.

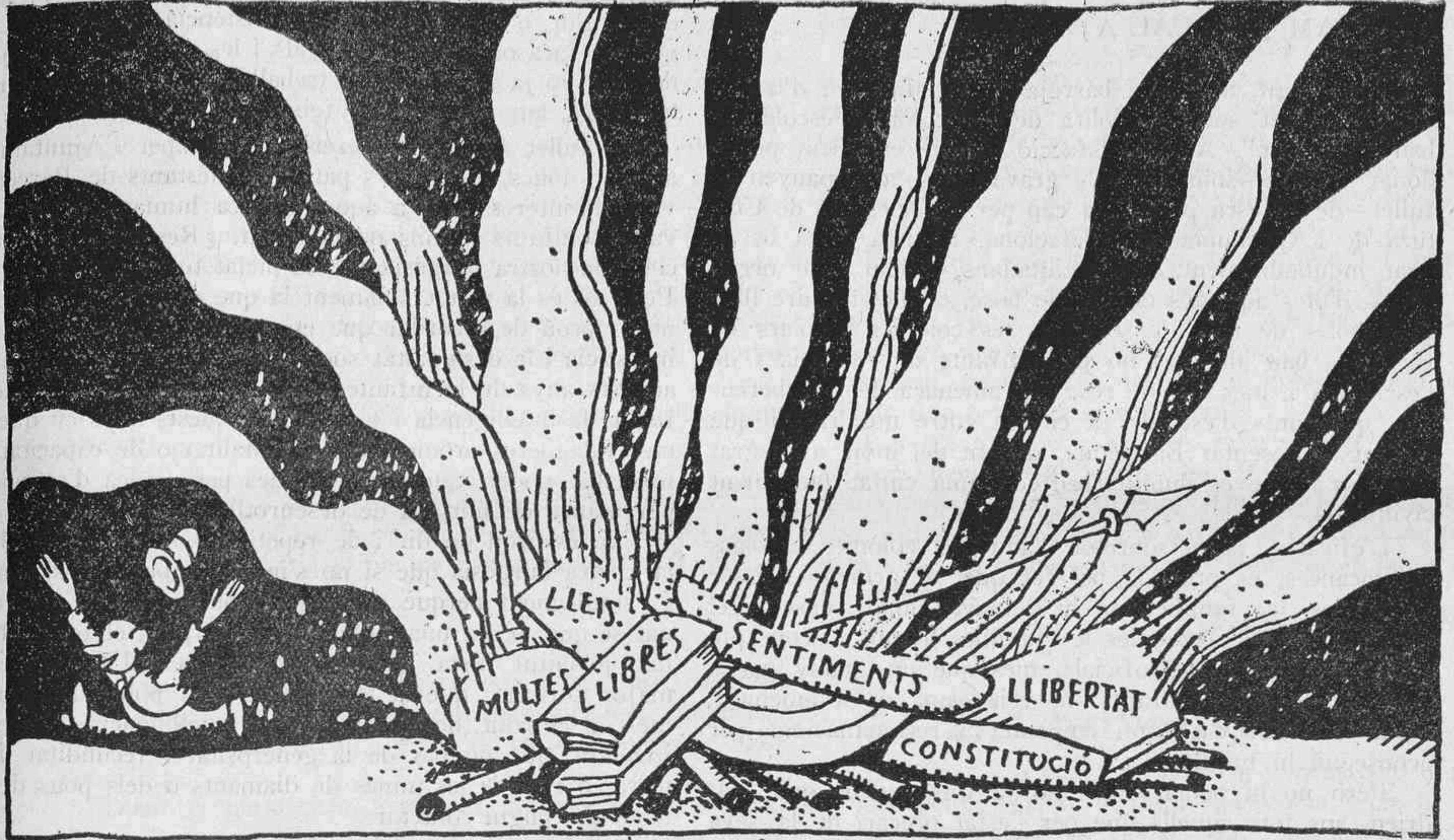
Malauradament, l'obra dels escenògrafs — sobretot a Espanya — es perd en uns pocs anys de servei pels escenaris, pels nostres llastimosos escenaris. Suposem que d'aquestes cinc-centes decoracions, o més, que deixà Maurici Vilumara, en deuen quedar bocets. Per què no reunir aquests bocets i reproduir-los en una bella edició, no massa alta de preu? Seria aquest el millor homenatge, car així veurien a fora casa que també tenim gent que val, que no som un poble de "taparrabos" i anella al nas, com molts gairebé suposen. Aquesta edició, que hauria d'anar acompanyada d'un estudi de la vida i l'obra de l'artista — estudi escrit a consciència i no pas per un savi improvisat —, la podria fer l'Ajuntament. Sempre estarien més ben emprats aquests diners que els de la Festa del foc i de l'aigua, que tan aigualida ha resultat després.

La glòria de Maurici Vilumara mereix això i molt més.

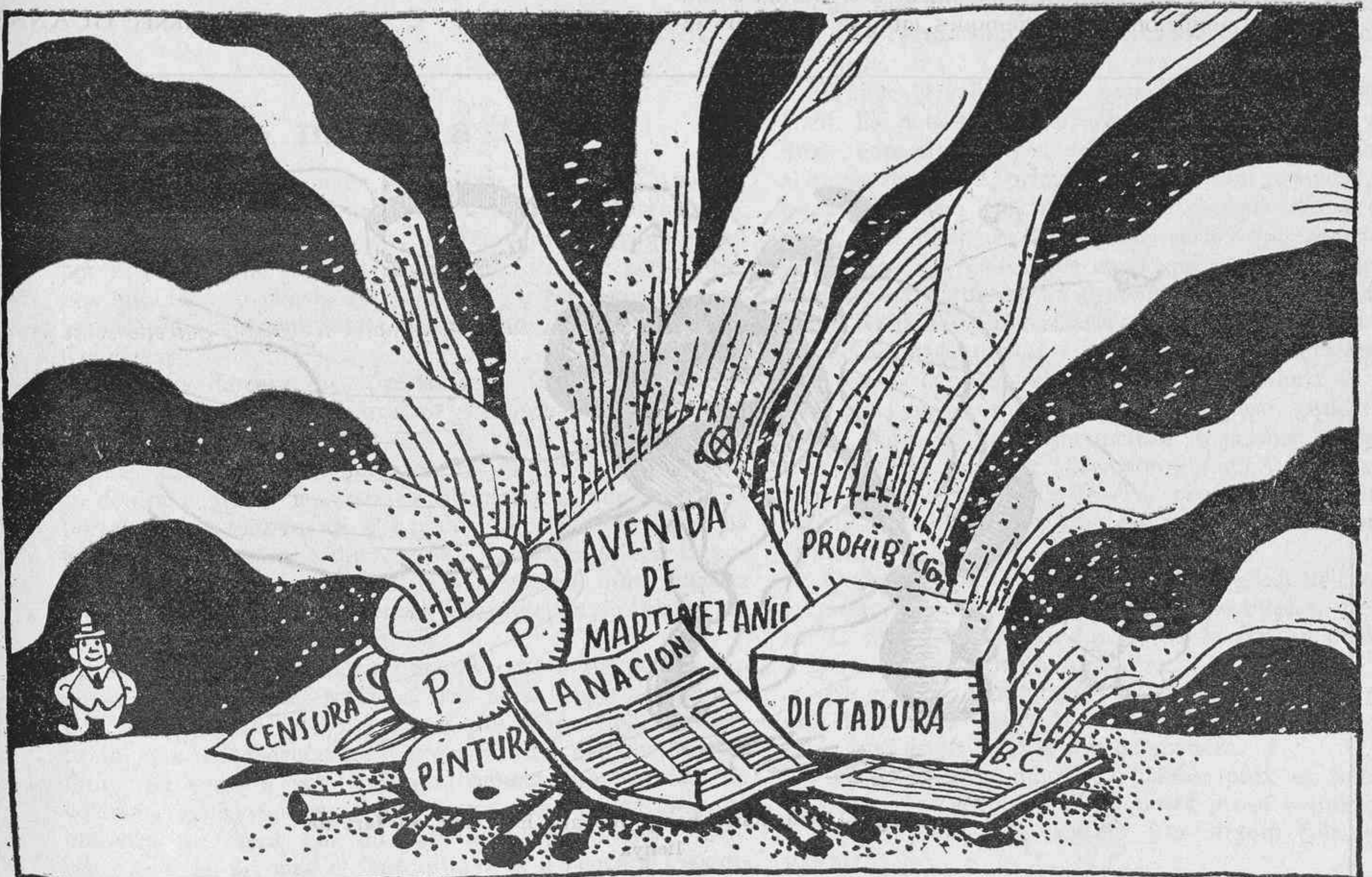
VIRAI

Per Sant Joan

El que van cremar ells

i el que cremariem nosaltres

Capricis i paradoxes

UN CLAM QUE CAL ATENDRE

Hem llegit, amb una barreja de satisfacció i d'irritació, un fullet sobre "L'obra de les colònies escolars i banys de mar". Amb satisfacció perquè ens hem pogut donar compte—sobretot pels gravats que acompanyen el fullet—de la tasca portada a cap per la Delegació de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona. És una tasca de la qual, indubtablement, com a ciutadans, podem estar orgullosos. Totes aquestes escoles de bosc, escoles a l'aire lliure, escoles de mar, i, sobretot, les colònies escolars de vacances, han alliberat no pocs infants de l'anèmia i de l'escròfula i, més que de res, de l'amenaça de la tuberculosi, que tants d'estralls fa encara entre nosaltres i que no deixa presentar Barcelona, davant del món, a desgrat de totes les seves lluminàries, com una ciutat plenament civilitzada.

L'eficàcia, però, sobretot d'aquestes colònies escolars de vacances, és provada pel fet que, al principi d'ésser instituïdes, les famílies no hi deixaven anar sense recel els seus infants. Avesades les famílies humils al concepte llòbrec de les escoles oficials, més que un guany per a la salut dels seus infants, hi veien una nova amenaça. Avui, en canvi, tot són empentes i recomanacions per aconseguir-hi un lloc.

Però no hi poden anar, no ja tots aquells que voldrien, ans tots aquells que per l'estat precari de la seva constitució caldria que hi anessin. El cens escolar de Barcelona és d'uns cent mil, entre nois i noies. D'aquests cent mil, hom compta que n'hi ha uns quaranta mil amb l'organisme incompletament o malament desenrotllat a causa de les condicions antihigièniques en què viuen els in-

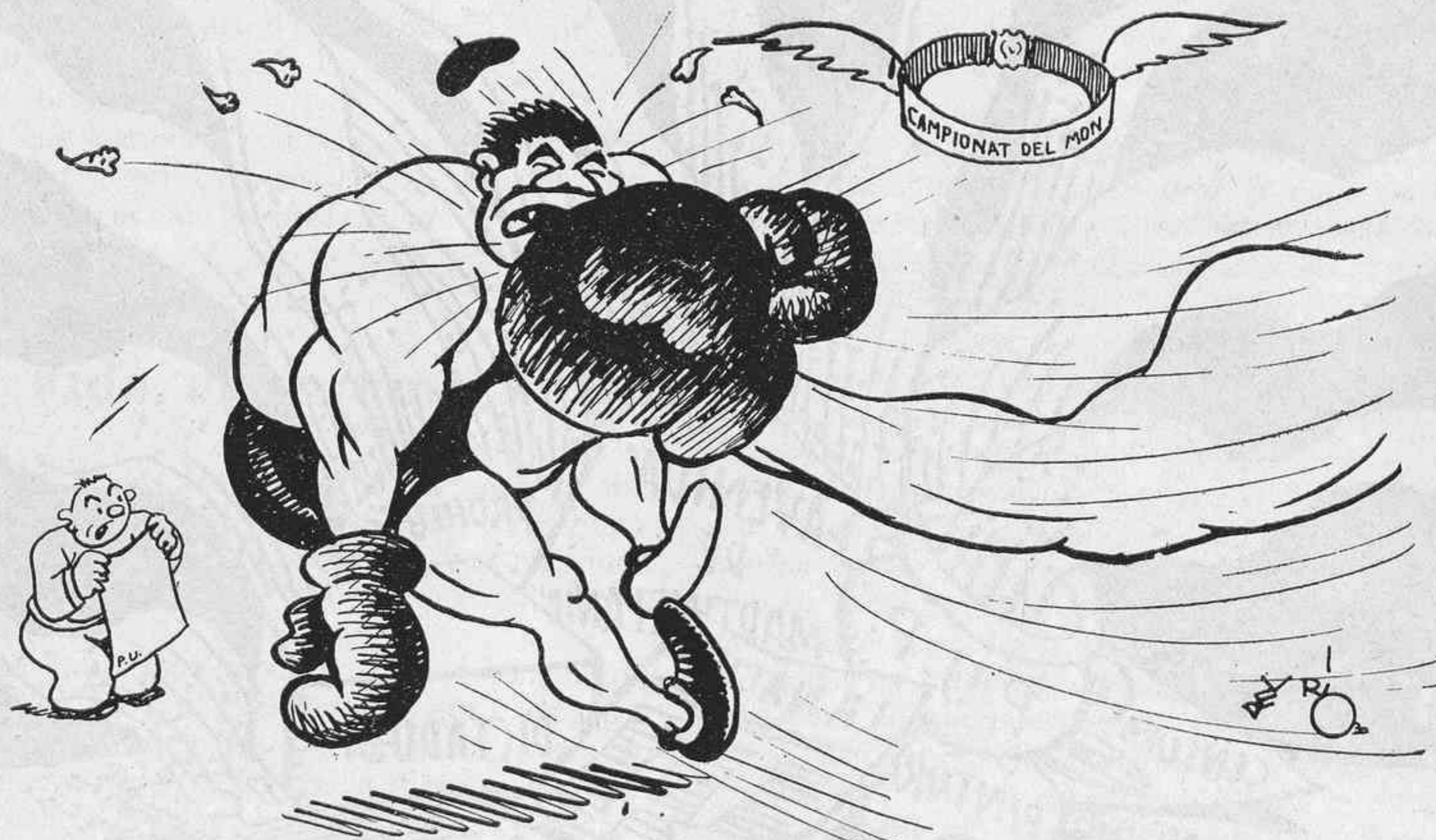
fants. Són quaranta mil fills de Barcelona que es podrien salvar, que aquest règim escolar probablement salvaria i que, si no, una mort prematura separa la seva adolescència en flor, o que menaran una existència plena de xacres, que els farà omplir els hospitals i les cases de salut o esdevenir no ja inútils per al treball i l'esdevenidor del nostre poble, ans una càrrega feixuga.

El fullet a què ens referim, editat per l'Ajuntament, advoca, doncs, perquè els patricis benestants de Barcelona vulguin interessar-se a aquesta tasca humanitària de salvar els infants humils de la ciutat. ¿Respondrà a aquest clam, la nostra burgesia?... La pietat tocarà el seu cor?... Però no és la pietat solament la que cal invocar. Tampoc no és prou de recordar que en cap moment de la vida la injustícia i la desigualtat social no és tan revoltant com en aquests anys de la infantesa i de l'adolescència en què es forma la intel·ligència i el cos; en aquests anys en què les més falagueres promences de vitalitat o de capacitat intel·lectual poden veure's frustrades per manca d'atencions, per manca de mitjans de desenrotllament.

No és prou de dir i de repetir això. Cal dir també a la nostra burgesia que si no s'interessa per aquesta tasca, és simplement perquè no sap comptar. Que no sap adonar-se que, per a una ciutat, per a un país, el fet de tenir una joventut forta, sana, capacitada per al treball, és la major fortuna; que la prosperitat d'un poble depèn molt més de la salut, de la força, de la intel·ligència de la seva joventut, que no pas de la generositat i fecunditat de la terra, o fins de les mines de diamants o dels pous de petroli que pugui contenir.

Ajudar a aquesta obra de cultura, és una obra verament patriòtica: molt més patriòtica que alçar la bandera barrada al costat de la bandera espanyola, per exemple.

DOMÈNEC GUANSÉ

L'Uzcudun, el llenyataire basc, que ara ha rebut un fart de llenya

Art i Artistes

GALERIES LAIETANES

Crèiem que ja estàvem a les acaballes d'Exposicions, i ens trobem la sorpresa de l'any amb la tanda de pintures de tota mena que presenta el Doctor Bartrina, pintor-metge o metge-pintor, que no sabem pas com qualificar-lo més encertadament.

Hi ha dibuixos, olis i aquarelles d'èpoques molt diverses i sense mirar les dates es podrien gairebé posar per anys; des dels dibuixos ingenus, però en els quals ja s'endevina l'artista, fins als de l'última fornada, ben fets i de molt gust, en la composició mostren la cursa seguida per un home que sap cercar l'esbargiment en el conreu d'una bella art.

Tot plegat serà un èxit per l'expositor, les habilitats del qual poc sospitàvem.

* * *

Els paisatges d'En Saràbia estan fets amb traça i força intuïció, però caldria afinar-ne més el colorit i el dibuix.

LA PINACOTECA

El paisatgista P. Isern i Alié ens mostra una col·lecció força interessant del seu art, amb uns paisatges enlluernadors de llum de sol i una gama de verds tendres de molt bon efecte.

Diem el paisatgista, encara que pinti també figura, perquè verament l'Isern està cridat a fer forrolla amb els paisatges i no pas amb els retrats i figures.

Són de remarcar les teles mallorquines, en les quals les condicions del pintor es mostren amb el màxim esplendor.

BORIEL

La moral a trets

Estem tan acostumats a les atzagaiades de l'Amèrica del Nord, aquell país que pel sol fet de diferenciar-se dels altres, serà capaç, aviat, de fer caminar la gent cap per avall, que no ens sorprèn ja res del que poden dir-nos que facin o pensin fer. De tant en tant, però, coneixem cosetes i excentricitats dels ianquis que ens fan ballar el cap.

Aquests darrers dies precisament, fullejant la premsa, que per desgràcia nostra no pot inserir les coses que ens interessarien molt més que les pallassades nord-americanes, ens hem assabentat que un ximple, a Nova-York, es dedica a atacar les parelles d' enamorats que troba als portals de les cases o bé al carrer. A trets de revòlver ha mort ja dos homes, i diu, en una lletra dirigida a la policia, que ha manifestat desitjos d'assassinar una dotzena més de galans, perquè, segons ell, ataquen la virtut de les noies amb poca experiència.

Les associacions americanes que cuiden de menar cap als rectes camins les persones que n'han fugit o estan a punt de fugir-ne, poden estar d'enhonorabona. Els ha sortit un bon col·laborador, els procediments del qual, expedients en extrem, potser faran tremolar les parelles de colomets novaiorquins. Encara que ens sembla que no obtindrà tot l'èxit que ell suposa, perquè l'amor, sord, cec i mut, no pensarà en què té la vida a l'encant i seguirà fent de les seves.

No creiem en la moral a trets, i gairebé sense, tampoc. Com no creiem en el motiu allegat per ell, de la virtut de les noies sense experiència. Hi ha algú que pugui acceptar nenes cànides en un país on gairebé totes hauran conegut dos, tres o més "pares"?

Nord-Amèrica, país dels gratacels, de l'amor excessivament lliure, del cock-tail, malgrat la llei seca, dels cabarets i societats senyorívols, caus de vici i vilipendi, pot tenir noies sense experiència? Si ací, que no som americans, les nostres damiselles posseeixen, sense excepcions, un perfecte coneixement de la vida, a partir del dia que han deixat els bolquers, què faran allà?

Entengui's que no volem menysprear les xicotes casadores. (Mai no ens hem permès fer-ho de cap soltera, casada ni vídua.) Tant les d'ací com les d'Amèrica del Nord ens mereixen tots els respectes; però és tan difícil, avui, trenta anys després de començar el segle xx, trobar una nena sense experiència!

Les dones, avui, són unes rates sàvies. Els inexperimentats hem passat a ésser-ho els homes. I és tan grat poder tenir tractes amb elles! Que, malgrat els seus xiscles, esgarrapades i alguna probable mossegada, ens quedem amb les ratetes. Nosaltres som gats i també clavem les urpes!

DOMÈNEC DIUMENGE

Els brivalls de casa

Són dos. Viu com una mostela i astut com una llebre el més petit; grassó, de cara rodanxona i ple de gràcia; enjogassat a més no poder, com aquelles cabretes que saltironegen pel corral. Porta el nom catalaníssim de Jordi. Degut a llur petitesa, aquest Jordi no mata cap drac ni bestiola que s'hi assembli; però sí que mata amb els acudits que surten de sa boqueta escultòrica, aquelles penes d'un regust amarg, que a vegades ens destorben la pau del viure.

L'altre brivall, el més grandet, té el nom escaient de Joan. Es nota tant la diferència dels dos, que... ¿com ho diré?, com el salat i el dolç, així mateix. Es aquest últim al revés de l'altre, primatxó, i com son germanet, àgil en totes les coses, portant la testa poblada d'una cabellera rossa com l'or; però d'aspecte seriós que sembla sospesar, abans de fer-les, les coses que a ell li plauen. Si el petit de sa vivor en fa esment, el gran, tot i tenint-ne tanta, no la fa veure. ¿Caràcters que portem en néixer!

Si inconscientment i per qualsevol insignificança, algun dia es barallen, el petit, que se les dóna de més valent, pega més fort que el gran; i aquest, ¿què fa? Acovardit, sigui pel seu estat mansoi, o perquè es veu impotent, arrenca en plor allí mateix, i amb els ulls fits en terra, sembla voler dir: —Té, pega-me'n un altre, com aquella llegenda bíblica, que ens recomana mansuetud i sofriment.

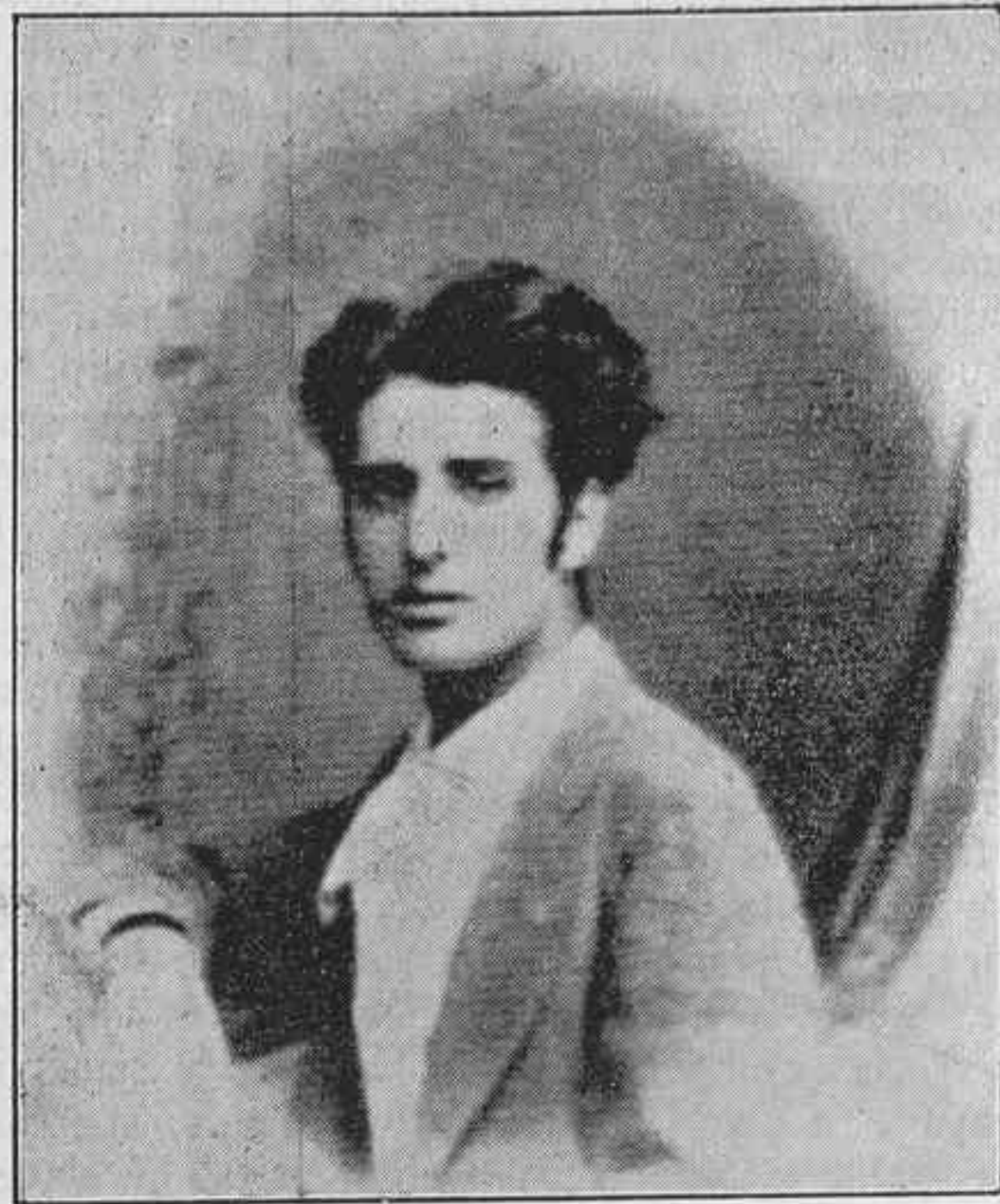
Quan sa mare s'assabenta de la rivalitat dels seus fills, es posa entre ells, i amb un parell de tundes, creu esborrar la falta comesa. Aleshores, els fa fer un petó mútuament, i a jugar, fins a una altra.

El gran és saberut en tot: Per això, davant una munió d'estampes instructives, vol saber el que volen dir, i per què estan fetes d'aquella manera.

No és que em mogui la passió; puix es tracta d'uns nebotets.— Vagi adreçada aquesta prosa a tots els pares que tenen llurs fills petitets, i n'estiguin follament enamorats.

ERMENGOL PARÉS

En Vilumara als 20 anys

En Vilumara als 40 anys

En Vilumara, pintat per Ramon Casas

El darrer bocet d'En Vilumara per l'òpera "Carmen", inèdit encara, que l'executarà el seu bon amic i company Salvador Alarma

En Vilumara vist per En Junyent

En Maurici Vilumara rodejat dels concurrents al banquet que se li oferí amb motiu del seu homenatge

Una caricatura d'En Vilumara, publicada a L'ESQUELLA, el dia del seu homenatge

“La Rambla de Catalunya” i nosaltres

Sorprenent la nostra bona fe i utilitzant els més inqualificables procediments, un individu que ens és absolutament desconegut, pogué publicar, a L'ESQUELLA de la darrera setmana, un article violentíssim contra “La Rambla de Catalunya” i els seus homes. Vàrem adonar-nos-en quan l'edició era ja feta i no hi havia remei.

Sàpiguen, però, els nostres lectors que L'ESQUELLA se sent en absolut identificada amb les idees de “La Rambla de Catalunya” i que veu amb goig infinit les campanyes iniciades per aquell volgut confrare, al qual estimem i admirem a un mateix temps.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Vilumara, barceloní exemplar

Maurici Vilumara era barceloní fins el moll de l'os. A mida que la nostra ciutat creix, prenent cada vegada un aspecte més i més cosmopolita, desapareixen aquelles figures típiques i representatives, de l'essència tradicional de la ciutat. I en anar-se'n per sempre més el gran pintor, se'n va una de les més completes. Perquè, ell, havia viscut tota la gran creixença d'aquesta Barcelona nostra, des de quan es trobava estreta en el cinyell de les muntanyes, fins avui en què ja s'enfilen els carrers muntanya amunt, amb una força d'expansió que sembla no pugui tenir deturador.

Vilumara era un representant genuí del bon humor barcelonès, que va des del xaronisme de mitjans del segle passat, fins a la ironia actual, més intelligent, més aguda, però, en realitat, molt menys productiva. D'aquells socis d'“El Gavilan” i el “Taller Baldufa” en sortí la Barcelona que féu l'Exposició de 1888, i una Barcelona que ha tingut empena per arribar a través de totes les escomeses més contràries, a la de l'any actual de 1930. D'aquells homes, com del mateix Vilumara, per la majoria n'ha quedat el record, de les facècies i bromades, sense deturar-se a pensar que, realment, l'amplitud de la nostra vida actual és a ells a qui és deguda. Però penseu quanta vitalitat no deuria tancar el seu esperit quan amagant-se sota l'aspecte extern d'un barrilaire, anaven construint totes aquestes coses que ara havem fet nostres, sense deturar-nos a pensar en aquells que ens les han posat a les mans.

De Vilumara perpetu noctàmbul recalcitrant, amic de totes les barriles, són ben pocs els que saben que era un sentimental absolut. Ell, encara plorava com una criatura amb els drames de la nostra escena. I és perquè en el fons de la seva personalitat, exteriorment pintoresca, hi havia aquella ingènua puresa de sentiment, aquella sensibilitat malaltissa que fa grans els artistes predestinats.

I tot això es resolía en produir, en fer obra, en treballar. Una de les característiques racials dels catalans i més dels barcelonins, és saber divertir-se i treballar intensament, és treure del que es fa tot aquell aspecte de realització penosa. El treball és un joc i aquest és sempre fructífer. Doncs Maurici Vilumara, amb el seu aspecte facècios, les patilles escabellades i el barret una mica de gairell, travessant la Rambla a totes hores, fou un home que ha produït una gran quantitat d'obres, fortes, mestri-voles, sense esforç aparent. El nostre teatre li deu una

part molt gran del seu esperit, i el teatre és una de les manifestacions de l'ànima del poble.

I l'haver lligat tota la seva vida i producció a Catalunya el fa un dels homes més representatius que han de perdurar com a record i com a exemple. Que en aquest cas, a més de la seva producció, ens ha deixat la seva vida, rica en materials, plena de color, i a més la vida de l'home que sense gairebé moure's de la Rambla ha sabut respirar tots els vents de la terra.

AMBROSI CARRIÓ

“Lo Rat Penat” a Barcelona

D'ací pocs dies vindran a la nostra ciutat alguns dels socis d'aquesta corporació valenciana. Un centenar d'ells, amb llur senyera, visitaran els edificis oficials, i es proposen oferir una corona al monument de Mossèn Cinto.

Es molt esperada l'arribada d'aquells germans d'idealitats i llengua i s'estan preparant uns programes de festes per a obsequiar-los.

No cal dir amb quin goig veuríem que, de retorn a la ciutat del Túria, portessin amb ells una bona mostra de la cordialitat catalana i poguessin llençar als quatre vents que el poble de Catalunya aprecia als qui l'aprecien i respecten llurs tradicions històriques.

València, com Catalunya, té un ben arrelat esperit racial que, malgrat les exigències dels homes, no morirà mai. Per això nosaltres, veient en els socis de “Lo Rat Penat” una colla de germans, aplegats sota els plecs de la mateixa senyera, cridem, ja des d'ara: Benvinguts!

Focs, focs...

La quitxalla ha encès, pels carrers de la ciutat, les tradicionals fogueres de Sant Joan. Hem sentit el petar dels coets i els hem vist enfilarse cap als estels del cel com volent-los aconseguir. Uns segons després, queia als nostres peus, vençut, el cartró que els acompanyava. Són com totes les coses: molta virior en començar, per a finir tard o d'hora.

En la revetlla del Sant del be i la carabasseta, s'amunteguen fustes, paperam, trastos vells, i un llumí els fa aixecar unes flamarades que es perden uns metres més enlaire. Els vailets corren, dies abans, a la recerca del què el foc ha de consumir en aquesta vetllada, que gairebé sempre són recons i misèria.

Cada any, aquesta diada ens recorda, una vegada més, la foguera que nosaltres fariem... Amb quin goig que supliríem la quitxalla i que bé l'encendríem! Però aquest divertiment encara està reservat als infants. Un dia o altre ens tocarà a nosaltres!

* * *

Aquest any hem tingut un nou motiu de foguera de Sant Joan. Es bastí en un dels carrers cèntrics una “falla” valenciana, força representativa i satírica. Sota un tema d'actualitat, l'artista valencià En Rosend Llàcer, secundat per altres d'ací, aixecà uns ninots que foren contemplats per molta gent.

No tot han d'ésser fustes, baguls vells i llits corcats...

El rellotge

Ets tu l'estoic comptable
que amb ton tic-tac immutable
a bocíns talles el temps,
tu qui esprens tota ta vida
en pendre del Tot la mida,
del Tot i del Res ensems.

Ni les dates glorioses
ni les hores doloroses
has deixat d'esmicolar,
tallant-les i barrejant-les,
pel mateix raser passant-les
del teu tic-tac sempre clar.

Les vides se'n van i vénen
i unes i altres es relleven
no deixant-te mai parâ;
per'xò t'estim, vell dallaire,
que has marcat al llom de l'aire
un temps que no tornarà.

ENRIC RIBET TRIAS

ROMEA

En el vell teatre del carrer de l'Hospital, la Companyia Barron-Cherif ha representat, darrerament, "Mañana de Sol", dels germans Alvarez Quintero, i "Ecos de Sociedad" (Escenes de la vida mundana); la interpretació ha merescut l'aprovació del públic habitual a aquell teatre.

Dimecres va estrenar-se la comèdia en tres actes "La casa de naipes", obra que l'esmentada companyia presenta molt bé.

TALIA

"La bombonera del Paral·lel", nom amb el qual fou batejat el Talia, es veu ja fa dies preferida del públic de la nostra ciutat. Cal dir que la Companyia de Camila Quiroga s'ho val. Sobretot aquesta dona, argentina, molt artista i plena de gràcia, captiva el públic.

Es segueixen representant obres conegudes, però del grat del públic. Entre elles cal esmentar "Una muchacha de vanguardia" i "Bendita seas".

TIVOLI

Alternant amb obres del vulgament anomenat "género chico", han estat reposades bones sarsueles dels més coneguts autors.

"El cabo primero", "La canción del olvido", "Los claveles", "La alegría de la huerta", "La generala", "Poca pena", "La buena sombra", "El pobre Valbuena", han omplert els cartells d'aquesta setmana.

Ahir s'hi va estrenar "Santa María del Mar", de Santos i

Manegat, amb música dels mestres Marquina i Vela. Prometem ocupar-nos d'aquesta estrena en altres números.

NOVEDADES

Han triomfat les varietats en l'escenari de Novetats; els programes constaren d'uns quants números veritablement eminents.

Sobretot els germans Córdoba i Carmen Flores han arrencat aplaudiments sincers a l'auditori.

Minerva, Mercè Alvarez i Baldomerito completaven el programa dels darrers dies.

NUEVO

"La Rosa del Azafrán", amb els seus números de música fàcil, i altres obres populars, han portat al Nou un nombre públic.

La Companyia de la Saus de Caballé, amb En Segura com a primer actor i director, ha pogut omplir el Nou, malgrat la xafogor d'aquests dies.

COMICO

Més sarsuela encara! I per postres, alegre, que és el que necessitem per no recordar les agrors d'aquest món.

L'Empresa del Còmic ha triomfat una vegada més, per l'excellent Companyia, els programes que confecciona i les promences que ens fa d'obres que el públic espera poder veure per ells interpretades. Ara anuncien "El país de los tontos", pels seus creadors, la Companyia que la va estrenar al Teatre Martín, de Madrid.

I PROU!

La calor ja no convida a anar al teatre. Malgrat d'això, malgrat que la gent s'estima més posar-se de panxa al sol en les nostres platges, encara concorre a les sales barcelonines.

A dir veritat, les obres que s'hi representen i els intèrprets són una temptació pels amants del teatre.

"MOT DE LA FIN"

Per Catalunya volten unes 20 Companyies de "tourné", 20 Companyies que representen unes quantes dotzenes de persones anant ca i enllà un dia i un altre dia sota el sol ardent de l'estiu i fruit d'unes comoditats gens envejables.

Els nostres còmics, amadors de tot el que sigui bo, no sabem com poden acostumar-se a aquest moviment continu, esbufegant, despullant-se en un cotxe, vestint-se en un jardí, caracteritzant-se a can Felip, per a donar una representació a Aïbea de Baix o a Gratallops de Dalt. Ells, preferidors del seu camerí, les terrasses dels cafès populars, la conversa a la Rambla abans de sopar, travessen camps i oliverars, vinyes, horts i masies per a sofrir la invasió de mosquits i pudors dels poblets-meta, on treballaran en aquests mesos d'estiu, després d'una temporada, menys o més gloriosa de nou mesos de teatre.

A reposar, amics, a reposar!

ENTREACTES

Han deixat de formar part de la Companyia del Teatre Espanyol la primera actriu Elvira Fremont i l'actor Rafael Calvo.

Es sabut que als Estats Units s'ha creat un cos de policies femenins i que Anglaterra està a punt de fer el mateix.

Diuen que les dones serveixen admirablement per a aquest ofici. Són més astutes, més enginyoses, més dúctils.

A Iugoslàvia, on el feminisme està molt avançat, també tenen dones a la Policia. Però ara acaben de crear a més un destacament femení de bombers que és l'admiració de Belgrad...

Tanmateix, si es veu tot seguit la utilitat de la dona-policia, ja no es veu tan clar la utilitat de la dona-bomber.

Quin bé podrien fer en un incendi? Les dones tenen més aviat fama de provocar les flames que no d'apagar-les...

Degut a ordres del govern, el doctor Mira ha hagut de tornar a Barcelona sense haver donat la seva anunciada conferència a l'Ateneu de Madrid.

Planyem el doctor Mira i els ateneistes. Però res, és allò, la Dictadureta deu haver pensat:

—Mira! Mira i no parlis!

Notícies de Roma diuen que el Sant Pare, amb motiu de les pròximes canonitzacions, no sortirà del Vaticà: el Sant Pare no vol exposar els cardenals, molts d'ells d'edat avançada, al rigor del sol del mes de juny.

Els cardenals, evidentment, són gent que saben cuidar-se i fer anys i ... .. **censura** ... .. **censura** ...

I dona gust de veure la sollicitud paternal amb què tracta, el Pare Sant, els seus plançons més egregis.

Ja voldríeu vosaltres un principal semblant!

El més ric dels homes és l'econòmic. El més pobre és l'avar.

Ramir Mondragon, el ninotaire que els nostres lectors coneixen prou bé, se'ns ha casat. I com que és un xicot molt complimentós, ha volgut dedicar a la seva muller, Na Carme Collado, el primer ninot després de casar-se. Aquest no el podem publicar en les nostres pàgines.

Quan menys, hauríem de tardar una bona temporada.

El Col·legi de metges de la nostra ciutat va enviar al de Màlaga, un exemplar del seu "Butlletí", redactat en català. El President del Col·legi d'aquella ciutat andalusa li va contestar en un ofici escrit en "caló".

Es veu que aquell senyor és molt bromista.

Recordeu aquell "bàndol" marca Milans del Bosc, que cada any, en vigílies de Corpus, apareixia pels nostres carrers?

Enguany els que encara se senten amb una dosi de bona fe ben apreciable, s'han estalviat d'empastifar-lo i estripar-lo.

Ha estat repetida la "Festa de la Moda i de la Dansa" organitzada per la Joventut Hoteleria.

Un èxit de luxe. Per nosaltres, massa. Xafardejant pel saló d'actes del Palau Nacional, vàrem comprendre aviat que allà hi sobràvem, i vàrem tocar el dos.

Ens enfarfegava tanta "gente bien". Som del poble, nosaltres, i amb ell volem tractar, perquè podem parlar-li sense etiqueta, ni gestos, ni mentides.

Dissabte darrer varen portar-se els vells asilats a l'Exposició i s'organitzaren alguns actes en llaor d'ells.

Bé; però, voleu dir que no s'haurien estimat més un "ranxo" extraordinari? La vellesa i la gana són molt compatibles.

"Bella Terra" és el nom d'uns terrenys que molt aviat seran un nou poble de Catalunya.

Els ferro-carrils de Catalunya hi han posat ja estació (entre Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze) i s'hi estan bastint les simpàtiques villes i xalets...

Amb quines ganes hi aniríem, també! Es tan bonic tot allò!

Nosaltres no tenim ningú que, en morir, pugui deixar-nos els diners.

Per això no ens fan fred ni calor les herències.

Els diaris deien: "La tempesta d'ahir a la tarda".

Senyors, aneu errats. La tempesta va començar el 13 de setembre de 1923, i encara dura.

Els espiritistes protesten que, el cas de Teide (aquella família que va matar una filla per salvar l'ànima del purgatori d'un mort) no té res a veure amb les seves doctrines.

Espiritistes o no, aquella gent són una colla de ximplers.

Dilluns darrer va ésser lliurat el "Premi Pelfort" al doctor Miquel A. Catalan.

L'acte tingué lloc en el Saló de les Cròniques de la Casa Gran.

H. A. — Es massa atrevit. Gairebé pornogràfic, i el nostre setmanari el llegeix molta gent que blasma d'aquesta literatura.

J. V. — Es dolorós dir-ho, però tampoc no en treuríem res.

D. L. S. — Ja devíeu veure-ho a "La Campana", no?

J. V. J. — Amic, la vostra prosa està bé, però no podem publicar-la. No volem fer riure. L'únic recurs que ens queda és fer el que fan els altres. I a fe que ens sap greu no poder-ho fer ben sovintet.

R. F. J. — La primera és francament defectuosa, i la segona, malgrat demostrar un progrés, no és tampoc publicable.

J. A. — Tenim tres motius per no publicar-ho: Excessivament llarg; el poc adient que és pel nostre setmanari, i haver-ho de traduir. Avui és indispensable dirigir-se als periòdics catalans en la nostra parla.

F. S. — Mireu, amic. Us aconsellem que, per ara, deixeu els versos i us inscriviu a qualsevol de les classes de català que s'han obert. Apliqueu-vos força, i aleshores, sí, proveu de fer quelcom.

D. M. — Els treballs escrits a dues cares, vàrem advertir que els tiràriem al cove sense llegir-los.

E. P. — En torn de publicació.

P. R. — Nosaltres prou voldríem complaure-us; però, fill, amb aquests jeroglífics que ens envieu, no pot ésser.

Pel Juny

Nits de "berbena"
Nits de gatzara
Nits d'amor

Exposició de Barcelona 1930

Oberta de les deu del matí a les dues de la matinada
Preu d'entrada al recinte 1,05 pessetes

**Il·luminacions i fonts lluminoses des de la vesprada fins a les nou,
i de dos quarts d'onze fins a dos quarts de dotze de la nit**

PARC D'ATRACCIONS

Obert fins l'hora de tancar l'Exposició

PALAU D'ALFONSO XIII

Exhibicions de Treballs de Gent de Mar, d'Acción Femenina, de Joguets, del Saló del Moble

PALAU DE PROJECCIONS

Curiós laberinto de cristalls

PALAU D'ARTS DECORATIVES

Diverses instal·lacions i secció de records de l'Exposició de 1888

Revetlla de Sant Pere

Gran Festa Madrilenya en el Poble Espanyol. Nou cobles de sardanes en distints llocs del Parc

Festivitat de Sant Pere

Curses de motos i autocicles en l'Avinguda del Marquès de Comillas. — Primer festival clàssic d'Aurea de Sarrà en el Teatre Grec. — Concert PAU CASALS en el Palau Nacional

Obra nueva de **Pedro Mata**

El pájaro en la jaula

NOVELA

Un tomo en 8.º, 5 pesetas

NOVETAT

Ambrosi Carrión

POEMES

Preu, 5 pessetes

Col·lecció d'Obres Selectes

VAN PUBLICATS

- I.—MURGER. **Escenes de la vida bohèmia**, traducció d'E. Lluelles, pròleg de Santiago Rusiñol.
- II.—ROUSSEAU. **Contracte social**, traducció i pròleg de Ramon Vinyes.
- III.—DIDEROT. **La monja**, traducció i pròleg de Lluís Capdevila.
- IV.—SANTIAGO RUSIÑOL. **Coses viscudes**.
- V, VI, VII.—CERVANTES. **Don Quixot de la Mancha**, traducció catalana d'Antoni Bulbena, pròleg de J. Givanel i Mas.
- VIII.—VOLTAIRE. **Diccionari filosòfic**, traducció i tria de Domènec Guansé, pròleg de Gabriel Alomar.

Preu de cada volum, 2,50 pessetes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certícat. Als corresponsals se'ls atorguen descomptes

TUSSELL

BAND

L'AJUNTAMENT, CONVENÇUT DE QUE ELS TAXISTES HAN D'ESSER MILIONARIS, ACORDA PUJAR LES TARIFES.

CASA DAVID

ENS HEM DE PREOCUPAR DE QUE ELS TAXISTES ESGUANYIN BE LA VIDA... APUJAREM LES TARIFES....

- D'AXÒ S'EN DIU FISCALLITJAR.....

- CONSTI QUE JO NO HI HE TINGUT INTERVENCIÓ!.....

- QUIN HOME MES INTELIGENT!

ESTÀ DEMOSTRAT QUE UN SERVEI DOLENT I CAR ES UNA GARANTIA PEL PUBLIC... I VICEVERSA....

PER TAL DE CELEBRAR-HO ELS TAXISTES ORGANITSEN UN BALL. NO HAN INVITAT LES AUTORITATS PER TAL DE NO DESTORBARLES DE TREVALLAR PEL BE DELS TAXISTES.

ESTÀ DEMOSTRAT QUE UN SERVEI DOLENT I CAR ES UNA GARANTIA PEL PUBLIC... I VICEVERSA....

- GOITA TUIES, UN TAXI...

- NOLI DEIA QUE 'N TOCARIEM DESSEGUIDA ELS RESULTATS? LA PESSETA JA PUJA.....

- NOLI DEIA QUE 'N TOCARIEM DESSEGUIDA ELS RESULTATS? LA PESSETA JA PUJA.....

- I SI EL NOME NESSIM DE HONORIS CAUSA DEL GREMI, A N'AQUET SENYOR?.....

ENTOT EL DIA NOM'HE ESTRENAT, COMENSO A VEURE QUE L'AJUNTAMENT TE JOTA LA RAD.

M'HANRE DE MORIR DE GANA!

EL XOFER ENTREGAT ALS PLERS DELS SOMNIS. SON LES VENTATJES DE LA PROTECCIÓ PATERNAL DE L'AJUNTAMENT.

La qüestió taxista